

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Quæst. I. Qvotuplex scientia in Deo adstruenda sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

DISPUTATIO VIII.

De scientia diuina diuisione, & affectionibus, & diuinis ideis.

EXPLICATIS scientiæ diuinæ naturæ, principiis, & omnigenis obiectis, ut septem antea disputationibus ea omnia statuimus, explicauimusque: eam demum, et re ipsa, imo & metaphysice vniuersimam, ut diximus pro nostro concipiendi modo diuidere, atque eius insuper affectiones, & quasi passiones, indagare, & methodi ratio, & aliorum scriptorum exemplum iure à nobis exposcit, ut ad plenum controuersia hæc de scientia Dei absolueretur: ea vero breuius multo præstabilimus, quam aliquorum contumax, proterua, & proluxa concertatio videbatur exigere, in ea enim magna de vocibus his est, quam semper odi, & contemno, de re præ nulla: ostendam proinde breui quomodo loqui in re præsentis debeamus, non autem cum eis, qui ita loqui nolunt, contendam.

QVÆSTIO I.

Quotuplex scientia in Deo adstruenda sit?

QUOD Dei scientia non solum physico, sed metaphysice etiam vniuersimam ex parte actus & intellectus sit, quippe quæ è suo formali conceptu, atque genere, ut dixi infinita sit per denegationem termini, etiam extrinseci, eam ex parte actus nisi chimæricè diuidere non valeamus: quæ tota eius diuisio penes obiectorum diuisionem, atque statum, pro quibus ab ea attinguntur, & representantur, aliudne, quod extra scientiæ lineam diuisione concernatur, esse prorsus debet.

CERTAMEN I.

Scientia diuina penes obiectorum statum diuersos partitio, ubi de scientiæ mediæ membro, & proprietate ratio prima.

Prima vetustissima, & vulgatissima scientiæ mediæ diuisio est in scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis: illa est, omnium sententia, qua possibile secundum statum possibilitatis suæ supra à nobis explicatum cognoscitur, ut à sui existentia exercita abstracta. Visionis vero scientia ea est, qua omnia obiecta Deo secundum absolutam, & exercitam sui, pro sua quæque duratione, representantur: & hanc adæquatam esse diuinæ scientiæ partitionem, & quæ diuinam obiectorum omnium pro statibus omnibus cognitionem coerceat, recentiores volunt Thomistæ, quod, an proprie loquendo verum sit? infra examinabo, dum an scientiæ mediæ membrum rigoroſe loquendo addendum huic pri-

mæ diuisioni obiectorum, & statuum, eorum diuersitati præcise stando, discutiam? sed prius membri duplicis diuisionis huius obiecta assignanda singulariter erunt.

2. Et in primis impossibilia & chimæras (quas omnes à Deo cognosci supra docuimus) ad scientiam simplicis intelligentiæ spectare communis sententia: quia oppositorum eadem est ratio, & disciplina, ut vulgo circumfertur. Deum vero, qui putant essentia, & conceptu suo ab actuali existentia præcendere, posseque subinde possibilem præcise ab existentia sui exercita absque obiectiua fictione, & chimæra cognosci, secundum cum ipsius conceptum, & statum ad scientiam simplicis intelligentiæ pertinere; secundum statum vero suæ exercitæ, & actualis existentie ad scientiam visionis: ego vero cenſeo vtrumque solum ad scientiam visionis spectare: & de Deo quidem communiori Theologorum sententia iam est (liquidem Deum cuiusque essentiam ab actuali, & exercita sui absoluta existentia non præcendere, ut ostendimus vulgatus, politiusque asseritur) ad scientiam visionis solummodo spectare.

3. Eadem vero ratione impossibilia ad scientiam visionis solummodo attingere si secundum proprium primumque conceptum spectentur facile ex supra à nobis dictis de essentiali eorum conceptu probatur. Ostendimus enim illum in negatione à se, siue necessaria impossibilitate actuali, & absoluta negatione situm esse: quemadmodum in necessaria sui existentia, absoluta actuali Dei, seu entis à se essentia constituitur: quare non minus eis, quæ seipsis, & non ab alio remota à rebus sunt, ut impossibilia remota sunt, possibilitatis non essendi conceptum præcise ab actuali, & absoluta sui à rebus remotione, siue negatione essendi repugnare quam Deo, siue à se, ac de se actu absolute, & existentie essentia sui possibilitatis status, ab actuali & absoluta sui existentia præcise repugnet: cum autem quidquid solummodo statum actualis, & absolute existentie habet, ut Deus, & impossibile negatio ad scientiam visionis tantummodo spectabunt. Proloquium illud vulgare ex quo opposita de impossibilibus conclusio probatur, extra rem præsentem, & germanam eius sententiam, sono tenus vocum (ut plerumque similia axiomata produciuntur) obtrudunt; neque enim de scientiarum pro statibus obiectorum vnitatem, vel diuisionem (ut in præsentis agimus) neque ab eius inuentoribus, neque à Philosopho vilo intellectum habet, vel usurpatum est.

4. Nouior, maiorque est concertatio, adæquantem ea diuisio scientiæ diuinæ sit, ex quo contingentium conditionatorum pro eo futuri conditionatæ statu scientia distinctius, explicatiusque, atque, in terminis, ut aiunt, ipsis, nostrorum doctorum industria in scholis fuit disputata: qua in re aduersarij Dominici adæquatam diuisionem præfatam reputant, ne membrum scientiæ mediæ nomine (quod ad horrorem stomachantur) admittant: qui eorum nonnulli, ut Blasius Berdu scientiam integram Deo à nostris denegari putant; quos proinde pro sua in Deum reuerentia, & pietate his verbis hortatur; *dare ergo illi scientiam integram*: laudanda quidem à nostris eius pietas; nescio an ita sit à peritis latinis eius laudanda: cum videant medium pro dimidio barbarismo usurpari: idcirco eorum Thomistarum nonnulli ad scientiam simplicis intelligentiæ contingentium conditionatorum scientiam attingere aiunt: quibus assentitur Magister Curiel controu. 7. c. 14. a. 2. num. 195.

5. Ex nostris etiam, quibus res ipsæ altercati, aduersariique aliis solummodo cogunt, ne de nomine cum Thomistis hisce contendant contingentium conditionatorum scientiam vel ad simplicem intelligentiam, vel ad visionem reducant. Ad simplicem intelligentiam Salmeron in Epistol. Pauli lib. 1. p. 2. d. 1. Bellarm. 2. de amissione gratiæ & statu pecc. c. 17. Valent. 1. p. ad qu. 14. punct. 5. Vasquez disput. 67. cap. 4. Arubal d. 38. c. 9. Accedit Diotale p. 2. Opusculor. in proem. cap. 11. & vlt. Ad visionem vero Soar. lib. 2. de auxil. c. 3. num. 6. Raitz de Montoia d. 76. sect. 2. & Recentiores Complutenses. Primi mouentur: quia contingentia conditionata futura absolute

absolue non sunt, imo eorum pleraque non sunt futura: id quod confirmari videretur potest ex Augustino, qui contingentiam conditionatam ex natura viribus à Semipelagianis, tanquam merita, vel demerita ad prædestinationem, & reprobationem in paruulis corruptis præterea ea non solum merita, sed & futura esse negauit, ac non futura esse docuit: nihil autem, quod futurum absolute non est, ad visionem, quæ solum circa absolute futura versatur, potest pertinere.

6. Secundi vero eo in primis fundamento ducuntur: quod Patres, qui conditionatorum contingentium eorumque scientiæ meminerunt, vel futura ea dixerunt, vel verbis in futuro tempore explicarunt: quibus magis ad futurorum, quam ad possibilitatum statum sua sententia accedere facit insinuantur: propriusque subinde ad visionem, quam simplicis intelligentiæ obiecta pertingere. Secundo: quia possibilitas, seu prædictorum essentialium identitatis vera connexio, quæ est obiectum simplicis intelligentiæ, est omnino indifferens ad futuritionem conditionatam contingentis, atque ad eius futuritionis negationem, cum pleraque è contingentibus non sint, quæ tamen sunt conditionate futura: nullo ergo cum sui possibilitate tanquam cum affini obiecto numerabuntur, est tamen hæc contra Gonzalez Albeldam Dominicum d. 45, sect. 2, conclus. 3, falso retulisse ex Soario nostro lib. 2, de scientia conditionatorum cap. 3, n. 4, quæstionem nouam de nomine esse an contingentium conditionatorum scientia ante actuale ex parte Dei decretum de eorum conditionata futuritione habeatur? cum mox eo libro ante illud haberi scio, ac de re contendat: eoque loci, nam scientia media dicenda sit atque tertium scientiæ diuinæ medium inter simplicem intelligentiam, & visionem constituitur quæstionem de nomine appellat.

7. Verum, etsi cum Thomistis hæc de nomine decretandum non sit, si rem concedant, de qua hæcenus abunde disputauimus: imo etiam si eam scientiam non, nisi post actuale decretum de futuritione conditionata contingentium, (quod de re quæstio est) aduersariis deamus, quæstionem de nomine locus cum hæc Thomistis, & ratio eadem, ut, si penes diuersitatem statuum obiectorum partienda scientia Dei sit; membrum tertium scientiæ mediæ, atque sit ab eis, atque à nostris, qui ante omne actuale Dei decretum eius futuritionis scientiam haberi à Deo contendunt, medium inter simplicem intelligentiam, & visionem debeat admitti. Etenim, etsi decretum illud ad scientiæ diuinæ de conditionato contingentis infallibilitatem autem aduersarij necessitatem præcedere, tamen contingentiam & libertatem conditionatam (ægre quidem & imperceptibiliter) delectantur, negantque ne Calvinismum expresse fateantur infallibilitatem consequentiæ eius rationis eiusdem esse, atque infallibilitatem consequentiæ huius conditionalis, (si sol lucet dies est) & reliquarum similium, quæ ex hypothesi causarum naturalium ad suos naturales effectus deducuntur: quare in illis conditionati contingentis conditionatam contingentiam, & libertatem seruati, diuersam quidem, quoad statum à libertate eius, ut possibilis præcise, & ut absolute futuri: idcirco Gonzalez Albelda, qui rem hanc suis acutius, & mirum excussit, & disputauit, statum hunc conditionati contingentis medium inter possibilitatis suæ, & absolute futuritionis status esse iure concedit d. 39, fine.

8. In hac igitur quæstione de nomine concludo: bimembrem illam prædictam diuisionem scientiæ Dei in simplicem intelligentiam, & visionem ex diuersitate obiectorum, & statuum (si loquendum proprie, & sermonis figure sit) adequatam non esse: sed scientiæ mediæ membrum tertium ille esse adiungendum, ut proprietate sermonis obiecta diuinæ scientiæ cuncta, & quoad omnes eorum status diuinæ scientiæ diuisio coerceat: est omnium societatis Doctorum, & assensuum innumerorum expressa ubique sententia; etsi quandoque contingentium conditionatorum scientiam ad alterum ex duobus membris reduci, utrumque posse (ne nimis de nomine frigidè videatur) concedant. Sed reductionis nomine, non rigore & proprietate sermonis abunde significarunt.

Probat facile conclusio: quia diuisio scientiæ pro diuersitate statuum obiectorum eius, quæ proprietate sermonis omnes eorum status non comprehendit proprietate sermonis adequata non est: atqui diuisio in scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis aliquem statum aliquorum obiectorum eius proprietate sermonis non comprehendit: ergo nec proprietate sermonis adequata est. Minor probatur: quia simplex intelligentia proprietate sermonis solum comprehendit statum possibilitatis suorum obiectorum: visio autem proprietate sermonis solum comprehendit statum absolute existentie eorum: idque apud præfatos omnes bimembres eius diuisionis auctores, cum de scientia conditionatorum contingentium in terminis non disputabatur. Atqui status conditionate futuritionis contingentium neuter eorum statuum est, sed diuersus: ergo aliquis status aliquorum obiectorum diuinæ scientiæ bimembri illa diuisione ipsius non comprehenditur.

9. Minor postrema multifariam ostenditur. Primo contra Thomistas plures supra memoratos, qui, cum Deum cognoscere contingentiam, & libera nostra, & secundum possibilitatis, & secundum existentie suæ absolute statum admitterent, tamen cognosce secundum futuritionis suæ conditionatæ statum negabant: ac proinde huius ab illis statibus diuersitatem agnoscebant. Secundo: quia pleraque opera nostra libera possibilia futura conditionate minime sunt: ac proinde nequeunt non sub possibilitatis conceptu à conditionata sui futuritione præscindere, atque ad sui conditionatam futuritionem, & non futuritionem esse indifferentia: cum item sub conditionata futuritione præcise absolute sui futuritione præscindant, indifferentiaque ad hanc, eiusque absolutam negationem, siue ad absolutam sui non futuritionem, & existentiam sint, (pleraque enim conditionate futura nunquam absolute fuerunt, eruntue ut de fide, & penitentia Tyrionum, Sydoniorum, &c. constat) haud dubio, quin præcise, quæ conditionate futura, statum absolute existentie, vel futuritionis suæ absolute non attingant, sed intra priorem alium maioris vniuersalitatis statum coercentur: id quod Patres pro alterutra reductione, vel ad simplicem intelligentiam, vel ad visionem recitati aperte satis docuerunt: dum conditionate futura, futura modo, modo non futura, ac tandem futura non futura dixerunt. Ex quibus facile ostenditur media illa inter possibilitatis, & futuri absolute esse, & quorum status de utroque participet. De statu possibilitatis quod ad statum futuritionis absolute non pertineat. De statu futuritionis absolute, quod intra statum præcise possibilitatis non reneatur: quare, si obiectuarum veritatem, & statum obiectorum, pro quibus à Deo contingentia cognoscuntur, habenda ratio sit eius scientiæ, quatenus contingentia pro statu futuritionis conditionatæ præcise repræsentat, iure media nominatur: eiusque tertium membrum bimembri diuisioni præfate addendum erit, ut proprietate sermonis adequatæ diuinam scientiam partiamur.

CERTAMEN II.

Alia generalis diuinæ scientiæ in necessariam, & liberam, & additionis tertij membri scientiæ mediæ ratio secunda.

1. Haud ignotior est secunda alia scientiæ Dei generalis diuisio in necessariam, & liberam: sed nescio an sit vulgari, & vltimo pluribus modo accipienda. Putatur enim à multis in primam hæcenus explicatam penitus coincidere, cum eaque prorsus re ipsa confundi, etsi ab illa vocibus discrepet: ut tantumdem scientiæ necessaria, atque scientiæ simplicis intelligentiæ sit, ac scientiæ libera idem omnino, quod scientiæ visionis: ego vero æstimo diuersam esse secundam hanc diuisionem à prima

prima, non vocibus solum, sed rebus, & primam quidem penes diuersitatem obiectorum, & statum; pro quibus à Deo cognoscuntur fieri; secundum vero hanc non inde, sed ex scientiæ diuinæ affectionibus, necessitatis nimirum, & libertatis, ut voces ipsæ demonstrant, esse penandam: id quod ita facile ostenditur: etsi enim possibilia omnia scientia necessaria, & nullatenus libera à Deo cognoscantur: at vero absolute existentia plura (quæ dubio procul ad scientiam visionis spectant) scientia item necessaria à Deo cognoscuntur: ergo scientia necessaria Dei ultra obiecta scientiæ simplicis intelligentiæ porrigitur. Antecedens est certum, siquidem scientia, quam Deus de seipso suisque attributis & Trinitatis personis absolute existentibus habet (est ea omnia possibilia, quod renuo, præcisus etiam cognoscat) scientia necessaria, ac nullatenus libera est, & quæ visionis, non autem simplicis intelligentiæ scientia sit. Deinde impossibile, & chimerarum scientia visionis est, ut ostendimus certam. 1. num. 2. & 3. & tamen est scientia necessaria.

2. An vero ea diuisio adæquata sit, quin mediæ etiam scientiæ membrum ab utroque diuisionis membro diuersum sermonis proprietate sit addendum: nostrorum cum Dominicanis Thomistis Recentioribus quæstio etiam de nomine est: negantibus his, illis vero concedentibus: & quidem, si de libertate, ac necessitate obiectorum non autem de scientiæ ipsius necessitate, & libertate ageretur, facili negotio nostrates intentum obtinerent: siquidem contingentia conditionata; nec solum possibilem contingentiam pro illo conditionato statu habent, neque absolutam libertatem, & contingentiam sui sortiuntur, sed mediam interpossibilem, & absolute futuram libertatem: quare libertatis, ac necessitatis obiectorum ratione solummodo habita haud dubio contingentium conditionatorum scientia inter absolute necessariam, & absolute liberam sermonis proprietate merito diceretur. Atque me iudice id solum, & attenderant, præter obiectum libertatem decreti diuini, quam futurorum absolute scientia supponit, secus conditionatorum, & mediam, quæ cum scientia necessaria concordat; & cum absolute in eo, quod contingens obiectum, & quod conditionate etiam, deficere absolute potuit: quare & neutra harum in eo etiam est, sed participans de utraque: ita Molina noster scientiæ huius illustrat, & vocis mediæ author 1. p. q. 17. §. *Triplem scientiam*, & d. 12. concordat, ex quo reliqui.

3. Ulterius tamen aliquid, & altius, examinandum erat, ut quæstio hæc (quamuis tota de nomine) proprietate sermonis definiretur: etenim necessitas, & libertas non obiectorum quidem, sed scientiæ ipsius asseruntur, ut eius affectiones, & accidentia, cum in liberam, & necessariam differatur: quemadmodum albedo Petri dicitur, cum Petrus albus asseritur: in hac autem propria sane significatione, adæquatam eam diuisionem scientiæ in necessariam, & liberam videtur Dominicanis, (etsi nil de hac sermonis proprietate cogitantibus, sed ad obiecta solummodo intentis) concedendum. Probo: quia scientia Dei de conditionatis, ac nondum absolute contingentibus, non est scientia, quæ esset, si conditio, & conditionata absolute ponerentur, ut Thomistæ Dominicani nonnulli arguebant: sed est scientia, quæ actu, siue ex parte actus absolute est: alia absolute actu est, ut absolute potuerit non esse cuiusmodi scientia: ergo absolute libera est conditionata scientia; non autem media inter necessariam, & liberam: consequentia euidens est à definitione ad definitum: nihil siquidem aliud est absolute liberum, quam quod ita actu absolute est, ut potuerit non esse. Maior est certa apud nostros, & apud omnes, qui rem scientiæ mediæ callent. Minor non videtur obicuri: si enim contingens, quod conditionate futurum de facto est, ut absolute potuit, futurum conditionate non esset, scientia conditionata in Deo non esset, quin falsa foret, quod Deo repugnat. Huic argumento, qui ex nostris scientiam diuinam cuiusvis obiecti (etiam extrinseci) entitate sua, atque ex parte actus, & quoad intrinsecum representationis, representatione obiecto connexam minus (aut fallor) Theologicæ sacentur succumbant necesse est.

4. Ut autem illud diluam, atque rigida hac sermonis proprietate scientiæ mediæ nomen, illamque tamquam tertium membrum bimestri huius diuinæ scientiæ in naturalem seu necessariam, & liberam partitioni addendam esse, ut adæquata sit eius diuisio; simul problem præmittenda aliqua necessario summam sunt. Primum: Dei scientiam ex parte actus, siue quoad intrinsecum representationis omnium, & singulorum obiectorum à nullo extrinseci obiecto vlatenus tanquam à termino entitatis suæ connexionis pendere: sed ab eis omnibus independentem prorsus, & absolute esse, imo, ne à cunctis quidem Deo intrinseci, quatuor ut aiunt, modo dicendi per se, siue formaliter, sed materialiter solum, & identice pendere, tanquam à termino: formaliter vero ab eo solum prædicato diuino, quod eius primatum, & specificatum adæquatum est, nempe essentia, à quo speciem, & perfectionem adæquate, tanquam ab obiecto desumit, atque infinita simpliciter, & è genere suo per denegationem termini, etiam extrinseci, generis eiusdem: quare, & omnis scientia euadit, & cui aliquid representationis formalis alicuius obiecti vterius accedere repugnet: ut fuisse de specificatio adæquato scientiæ diuinæ agens præfenti controu. ostendi ac lapsus inde plura, & hic, & controu. de Trinitate ac sæpe alibi deduxi: itaque representationi diuinæ formali de obiecto extrinseci nihil prorsus abesse, etsi obiectum deficeret, quoad scientiæ, & representationis formalis intrinsecum: quemadmodum de omnipotentia diximus, nihil, quoad intrinsecum defecturum, etsi aliqua, imo omnia possibilia repugnarent.

5. Notandum secundo est intellectum diuinum potentiam liberam formaliter non esse, ut omnes Theologi certum supponunt: quare, neque eius scientiam liberam formaliter immediate, & proxime esse posse: quod ex denegatione libertatis potentie euidenter deducitur; siquidem proxima, atque immediata formalis libertas actus nihil aliud formaliter est, quam denominatio extrinseci à libertate in actu primo, siue indifferente potestate in actu primo ad ipsum appendendum, vel non apponendum potentie, à qua procedit: imo vero, cum pro priori ad obiecta reliqua à primario, & specificatio suo adæquato Dei scientia omnis scientia ut sæpe, & nuper notauimus euadat necessario euadat independentem à negatione libertatis in actu primo potentie intellectus Dei præbarur diuinam de quouis suo obiecto cognitionem liberam in actu secundo formaliter immediate, & proxime esse non posse: quia independentem, & antecedentem ad cuiusvis contingentis positionem ad illud representationem determinatam est de diuina cognitio, seu potius illius representationis actualis formalis determinatio, & representatione de se est; etsi ex parte obiecti conditionata: nimirum, si obiectum debere ad sui cognitionem apponatur, atque intentionaliter subsistat: licet de omnipotentia formali philosophantur, qui eam absolutam à possibilitate creaturarum nobiscum recognoscunt: & sicut Dei amor, etsi à voluntate Dei, quæ libera perfectissime, atque infinite præ creatis, tamen quatenus circa seipsum, à quo necessatio rapitur, versatur, necessarius est.

6. Inde notandum tertio Dei scientiam solummodo mediate circa extrinseci obiecta liberam esse, ut constat ex actibus potentiarum omnium quæ in actu primo formaliter liberæ, & indifferentis potestatis ad verum non sunt. Inde vero ulterius fit: diuinam scientiam eundem tantum rationis libertatem posse sortiri, cuius rationis fuerit libertas illius, quo medio libertatem participat, & per quem mediata libertas ipsi per extrinsecam denominationem formaliter communicatur. Patet primo exemplis omnibus actuum mediate solum liberorum, atque à potentiis formaliter in actu primo non liberis proueniunt: & ratione à priori aperta: quia nemo dat, quod non habet: quod in virtute, & communicatione actiua certissimum etiam principium est. Etsi in hac virtute & communicatione actiua formalis præconscientia eius, quod effectui communicatur necessaria non sit; sed emmentialis sufficiat: ut in pluribus agentibus a quoque creatis, & in prima rerum causa actiua Deo comperum est: in communicatione vero formali eandem omnino rationem,

rationem, quæ alteri communicatur, præcontineri in eo, qui eam communicat ipsi, exploratissimum ex terminis est, et probatione non eget.

7. Sed illud tandem examinandum, definiendum, atque statuendum restat: à quoniam scientia Dei mediatam quamvis libertatem proximè participet, & quidem à Divino decreto suæ conditionatæ, suæ absolute libero illam participare non posse certissimum est. Etenim divina scientia actus à voluntate Dei per decretum liberum imperatus intellectui divino formaliter immediatè non est, sicuti actus potentiarum exequentium ab actibus voluntatis imperatur. Neque enim Deus idcirco aliquid cognoscit, quia vult; alioqui posset nescire, si veller, aut non veller nolle: quod prius repugnat, profundèque obstruit Tertullianus dicens: *Deus in omnia sufficit, nec potest esse sua perspicacia prævaricator.* & ex dictis nu. 4. & natura decreti liberi perspicuum bifariam est, tum, quia, ut dixi, necessario ex Deo ipso, ut obiecto primo specificatio adequato independentè ab omni decreto libero Dei omnis scientia eius scientia necessario eandem: tum secundo, quia, cum voluntas Dei nequeat in incognitum ferri; sed eius, quod vult cognitionem proprio priori necessario præsupponat: fieri, ut ante decretum imperans cuiusvis obiecti cognitionem eiusdem obiecti cognitio debeat præcedere, non imperata per decretum illa postea; neque per antea ipsa aliud, in quo instauratur argumentum idem, & de aliis in infinitum; nisi ad aliquam eius obiecti cognitionem per nullum Dei decretum imperatum deueniat.

8. Cum ergo præter decreti divini libertatem nulla alia præter obiecti libertas, à qua immediate libertatem mediatam formalem divina scientia participet inveniri, excogitari queat, ab obiecti libertate proximè, & immediate eam ipsi communicari formaliter statuendum est; remotius vero non dubito, quin à decreto libero Dei eadem scientiæ libertas communicetur, non quidem formaliter, quasi ex decreti divini libertate adduc remotius, quam ab obiecti libertate Dei scientia libera formaliter sit, ac denominetur; sed materialiter solum: quatenus, nisi per Dei decretum, suæ in hypothesi, suæ conditionatæ, suæ absolute proportionatæ ad statum futuritionis situe absolute, suæ conditionatæ, pro quo contingens nostrum Deo extrinsecum cognoscitur in illo statu non apponeretur, præteraturque à Deo cognoscendum: id autem ad formalis libertatis mediatæ denominationem (quam ad questionis præsentis, rigida sermonis proprietate, decisionem venimus nihil refert.

9. Ex his probatur: proprietate rigida sermonis scientiam mediam inter absolute liberam, & absolute necessariam in Deo, atque ad adequatam scientiæ diuine partitionem, ut tertium membrum ab utraque diuersum, esse admittendam. Quia scientia de conditionatæ contingens non est rigida hac sermonis proprietate necessaria, seu naturalis, quemadmodum hæc: *si scilicet inter dies est*: quæ de obiecto contingenti nullatenus est. Sed neque est absolute libera, sed solum conditionatè rigida hac sermonis proprietate: ergo rigida hac sermonis proprietate media est, nec formaliter in alterutra contenta, addendaque, ut formalis diuine scientiæ diuisio sit adequata: secundam antecedentis partem (cui soli probatione opus est) ita ex dictis proba. Scientia Dei proximè primario, & immediate libera non est, sed solum mediatè per eandemmet libertatem formalem obiecti, à quo proximè ipsi formaliter communicatur, sola diuersitate proximioris vel remotioris gradus illam formaliter habendi, ut hætenus ostendi; sed libertas contingens conditionati pro eo statu, pro quo præcise obiectum scientiæ conditionatæ est, & à quo libertatem proximè formaliter, & immediate mediatam ipsa participat, non est absolute, sed conditionatè solum contingens, & liberum: ergo non est libera absolute, sed conditionatè solum, ac mediatè inter absolutam libertatem, & necessitatem.

10. Inde euanciscit argumentum contra hanc conclusionem instructum nu. 3: in aliis principiis aliquorum ex nostris indissolubile. Procedit enim, vimque habet solum contra libertatem formalem proximam actus, siue subiectiuam, quam secundum sui intrinsecum diuini.

ne scientiæ non posse conuenire ostendi num. 4. & 7. non autem contra libertatem actus mediatam solum, & obiectiuam ab obiecto per formalem denominationem extrinsecus in actum proximè formaliter definitam, sicuti ab obiecto contingenti conditionato in eius scientiam deiecitur; unde in forma negandum est scientiam diuinam Dei conditionatis defecturam; quoad sui intrinsecum, si conditionatæ, ut potuerunt absolute conditionatæ non essent, ut in simili de omnipotentia, si possibilia impossibilia, seu non possibilia forent communiter asseritur. Deficeret autem scientia conditionatorum; quoad denominationem præterim libera: neque enim libera esse posset deficiente obiecti sui conditionatæ libertate (ut conditionatè deficiente conditionato deficeret) qua sola eius scientia libera est, & denominatur; imo neque, quoad denominationem absolutam scientiæ huius conditionati, si conditionatum non esset, maneret: qua in re & similibus de omnipotentia, ideis, & ceteris ab extrinsecis Deo, quæ vocibus concernere videntur in dependentibus, ac non liberis formaliter proximè prædicatis diuinis connotatores cum Vaseque sumus; esseque debent, quicunque digne Theologizentur, de liberis autem formaliter, & proximè prædicatis, seu actibus diuinis (cuiusmodi decreta Dei sunt) sine extrinsecis connotatis eadem diuinæ perfectionis reuerentia, & rationes alia philosophari nos docent.

CERTAMEN III.

*Diuina Scientiæ perfectiones reli-
quæ examinantur & ex-
plicantur.*

1. **D**iuiso scientiæ diuinæ tertia æque, atque præcedentes, vulgata, & antiqua in practicam & speculatiuam est. Speculatiua ea per omnes est, quæ in veritatis speculatione sistit; practica vero quæ ad aliquid exequendum dirigit operatum cognoscentem; unde à nobis controu. dialectica d. prædiali, & controu. de anima, ex communi dialecticorum, & animalicorum sententia definitur *qua versatur circa rem operabilem.* Et modo operabili, quam ibi latius per particulas sigillatim explicamus. In re ergo præsentis scientiæ practiciæ Dei eadem, quæ in illo causa rerum est illum dirigens, ut aliquid exequi velit, atque exequatur omnino erit. Hinc definienda suborta alia quæstio scientiæ practiciæ venit: an scilicet ad scientiam simplicis intelligentiæ spectet, an ad scientiam visionis, Thomistæ Recentiores ad scientiam visionis solummodo pertinere arbitrantur: quia putant solum scientiam visionis esse causam rerum, eos tamen controuers. 6. de prouid. & 7. de prædestinatione abunde confutabimus. Sed permisso nunc visionem causam rerum esse quia vltra Dei voluntatis imperium, aliud, qui actus intellectus diuini imperatiui necessarius sit, ut opera extremæ executioni à Deo mandentur, adhuc actus iste visionis intermedius, etsi exequitur sit scientia practica simplicis intelligentiæ excluderet. Primum patet: quia non dirigeret operantem imperatiua illa visio, quæ, vel ad opus, ut prodeat, esset, vel ad potentiam exequentem, quam despotice, ut sic dicam, quin cognitione ageret: exca enim, atque intentionaliter immobilis ea potentia seu omnipotentia formaliter est; physico solum impetu, & impulsu ad opus applicita, & adacta. Patet etiam secundum. Negari siquidem ab his nequit (etsi rerum causa proxima, & directiva Dei ad opus visio illa eius imperatiua esse admittatur) scientiam simplicis intelligentiæ, & opus, & modum illud recte exequendi representantem Deum operatum, eiusque voluntatem intentionaliter mouere, ac dirigere, ut illud exequi modo debito decerneret: ergo neque ab eis potest scientia simplicis intelligentiæ à ratione scientiæ practiciæ secludi.

Aaa

2. Cont

2. Contra vero Doctores nostri, cum scientiam visionis causam rerum merito, & conspirato contra Thomistas hocce negent, eam prius à ratione scientiæ practica excludunt solisque scientiæ visionis, & simplicis intelligentiæ, atque naturalibus effectibus, & operibus ac Thomistarum horum scientiæ confutandæ attendentes intra simplicem intelligentiam totam Dei scientiam practicam coercent, quam dubio procul non coercent, si contingentium conditionatorum nostrorum actuum, & operationum loquerentur, aut meminissent: censo ergo scientiam Dei practicam per scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiam mediam diuagari primam ad opera naturalia exequenda: secundam etiam ad apponenda opera libera. Primum probatum est ratione posteriori contra Thomistas: secundum facile ex nostris principiis probatur: quia dubio procul scientia media de nostris conditionatis contingentibus mouetur intentionaliter dirigitureque Deus cum ut habitu in nobis effectum auxilia apponat, cum ut mediis illis, & nostræ libertatis usui contentum absque frustrationis periculo, & libertatis creatæ præiudicio à voluntate nostra obtineat: ergo ea scientia practica Deo est. Porro huic conclusioni nemo nostrum non consentiet, poteritne aduersari.

3. De visione vero censo cum nostris etiam omnibus nullatenus scientiam practicam, non solum quia causa rerum nullatenus est (quod ipsis, & solum, & sufficiens principium fuit, ut ad res seu opera ipsa visio scientiæ practica non esset dicenda) sed ob aliam rationem, quia, non rei visio solum, & cuius causa non est, sed neque aliarum rerum, cuius rei illius visio causa, omnium sententia est, scientia practica non esse monstratur, etenim causæ absolutæ applicatæ visionem causam esse Deo, ut cum ea decernat concurrere, atque eius subinde effectus naturalis absolute apponatur, circa dubium est: deinde visionem absolutam meriti, aut demeriti, ut premium merenti concedatur, atque infligatur demerenti supplicium causam esse, nemo est qui dubitet; & tamen neque visionem causæ applicatæ, neque meriti, aut demeriti visionem scientiam practicam, adhuc respectu effectus naturalis, neque respectu premij, vel pænæ, quorum causa est, probari oportet, ut absolute, & vniuersim scientiæ visionis à ratione scientiæ practicæ excludatur: id autem præsto: quia causæ applicatæ, meritiue, aut demeritiue visio, etiam Deum ad effectum premium, ac supplicium apponendum moueat, ac proinde eorum causa absolute sit: aut ad ea apponenda non dirigit, nec dicat modum, quo apponenda illa sint, quod præter motionem puram voluntatis, quæ in scientia etiam pure speculatiua inuenitur, scientiæ practicæ ratio addit.

4. Hinc proliuius est duarum difficultatum solutio. Prima. An scientia Dei qua verbum producit practica sit? affirmat Aluarez d. 6. de Auxil. sed male quia eiusmodi scientia solum est verbi productio, non autem ad illud producendum directio, ut opus erat, ut respectu illius practica scientia esset. Confirmatur: quia omnis scientia practica ars est de rebus quæ male, vel secus fieri absolute possent, si absque artis seu scientiæ practicæ directione fierent: quare nulli cognitioni naturaliter, ac non ex arte (quemadmodum diuina scientia verbum producit) suum terminum producenti ratio practicæ potest conuenire. Terrio, cum Thomistæ intellectionem creatam, in productione verbi creati constituent, nulla apud eos pure speculatiua scientia erit. Quarto: quia, ut contr. de Trin. d. 5. ostendi verbum non procedit formaliter à sui cognitione: quomodo ergo cognitio, qua formaliter sumpta procedit, practica erit verbi, quod per illam formaliter sumptam, ne quidem repræsentatur? eadem est difficultas, eodemque modo definienda negatiua, ob tres priores rationes circa scientiam diuinam etiam rationis effectiuam, num practica sit? secunda difficultas an scientia diuina ex qua à Patre, & Filio amor matris & necessarius concipitur quo Sanctus Spiritus procedit respectu huius practica sit: cui etiam negatiue est respondendum, quia ea scientia ad eius productionem non dirigit, neque ars eius producendi est, neque eius proinde est ex arte productio, sed naturalis, & tandem quia

eiusmodi scientia formaliter, qua eius processionem, & amorem mutuum præcedit, Spiritus Sancti cognitio non est.

5. Quarta nec minus communis antiqua, & vulgata diuisio scientiæ diuinæ est, in scientiam simplicis notitiæ, & scientiam approbationis: ceterum harum vocum explicatio, & cuius membro primæ diuisionis in simplicis intelligentiæ & visionis scientiam, alterutra conueniat an vero supra scientiæ rationem aliquid addat? non æque commune & vulgatum Theologis est. Aluarez citata d. 6. concl. 2. & à d. 7. arg. nihilo à scientiæ visionis scientiam approbationis distingui putat, ac subinde simplicem notitiæ idem prius esse, quod scientia simplicis intelligentiæ videtur docere: atque diuisionem hanc cum prima conuenire, verum cum Deus scientiæ visionis non minus peccata, & demerita absoluta, quam virtutes, & merita absoluta cognoscat, ni viterius quam visionem scientiæ approbationis dicat, peccata etiam, & demerita scientiæ approbationis cognoscere, æque atque absolute ea dicitur videre, ut expressè ipse fateatur quid ni Deus per hunc Authorem etiam ea dicitur approbare: id enim de se scientiæ approbationis significat, & Patres omnes intelligunt: ut videre est apud nostrum Ruiz de Montoya de hac diuisione agentem, & ex scripturæ locis, quorum iam vnum vel alterum subiiciemus: quare opinatio hæc merito à scholis Catholicis releganda videatur.

6. Gonzalez Albeda, etiam in eandem sententiam videatur abiisse ex generali sibi, & suis Dominicanis Recentioribus principio: nempe scientiam visionis esse causam rerum, & alio priscis Theologis receptissimo, scilicet scientiam approbationis rerum causam esse; tamen cum neque ipse, neque ex suis alij Deum esse causam peccati admittant, etiam ex eo, quod materialis peccati, quod prædeterminatiue per ipsos prædestinat, causa sit, ad illud etiam admittendum vi consequentiæ agantur, peccata quæ videt scientia approbationis cognoscere ex sua hac conclusione neque admittunt, nec tenentur, neque vniuersim sui Aluarez conclusioni consentiunt, qua visio cum scientiæ approbationis ad conuertentiam dicitur, solum visionem eorum, quæ causat Deus scientiam approbationis totam contineri docent; neque ad visionem eorum, quæ non causat, nempe peccata extendi: quod, licet falso, ut dixi principio innuitur Thomistæ, & alteri communi, & antiquo; quare aliquatenus, sed non omni ex parte verò, absurditatem tamen conclusionis Aluarez declinat.

7. Ex priscis Theologis communis sententia fuit scientiam simplicis intelligentiæ quæ causa rerum est esse approbationis scientiam, non quidem simplicem intelligentiam nuda sumptam, sed ut coniunctam cum voluntate seu decreto Dei ad quod mouet, & medio quo res causat, ita expressè Sanctus Thomas pluries (ut hæc etiam in re non semel suorum Dominicanorum sententia repugnet) questione 3. & 8. de veritat. & 1. part. qu. 14. artic. 8. corpore in hæc verba: *Vnde necesse est ut sua scientia sit causa rerum, secundum quod habet voluntatem coniunctam, vnde scientia Dei secundum quod est causa rerum conuenit nominari scientiam approbationis.* Hoc, & similibus S. Thom. & priscorum doctorum testimonij scientiam approbationis per id, quod causa rerum sit, tanquam per propriam notam à scientia notitiæ simplicis distinguunt plerique ex nostris, atque scientia simplicis intelligentiæ eorum tantum, quæ Deus per scientiam simplicis intelligentiæ, non autem visionis causat, putant coercent, quibus Recentiores Complutenses sæpe à nobis impugnati consentiunt. Soarius vero noster 3. de attributo cap. 4. num. 11. melius censet etiam ad visionis scientiam porrigi scientiam approbationis.

8. Censo ergo scientiam approbationis tam in scientia simplicis intelligentiæ, quam in scientia conditionatæ & visionis reperi, neque causationem rerum scientiæ approbationis esse characterem, sed solum beneplacitum diuinum suæ scientiæ cuiusque adiunctum, quo, vel quæ videt facta, approbet, vel decernat faciendæ: & primo esse causam præcise rerum satis non esse, neque rationem, ut scientia Dei scientia appro-

bationis sit manifeste probatur. Nam scientia Dei præcise, quæ practica, non est scientia approbationis, quousque Dei beneplacito ipsa & per ipsam secuto ipsique adiuncto de re faciendâ scientia approbationis sit ac denominetur: ergo ratio causæ rerum præcise non est ratio scientiæ approbationis, vel adiunctio diuinæ voluntatis, seu beneplaciti, & decreti de effectu in rebus ponendo, quod per ipsam sollicitatur, quoque medio ponitur, eam scientiam approbationis scientiam formaliter constituit. Probatur secundo ex verbis datis Sancti Thomæ, quibus decepti nostri Doctores sunt, ut per rationem causandi, seu, quod scientia Dei causa rerum sit scientiam approbationis formaliter constitui putarunt: cum ideo dicat scientiam quæ rerum causa est, scientiam approbationis, & esse, & nominari: quia nisi adiunctio beneplaciti Dei rerum causa de facto esse nequit, ut præmissa: est igitur verum, & apud Theologos constantem scientiam omnem quæ causa rerum sit scientiam approbationis, non, quia causa formaliter, sed quia, ut causa sit, diuinæ voluntatis de re faciendâ beneplacitum, seu approbationem, quæ ipsam approbationis scientiam formaliter constituit, debet habere.

9. Hinc conclusio nostra de diuagatione scientiæ approbationis, per scientiam conditionatam, & visionis, nec sola illam simplici intelligenti contineri facile monstratur: quia forma constitutens scientiam Dei approbationis scientiam, est adiuncta, & secuta diuinæ voluntatis approbatio, & beneplacitum: atqui diuinæ voluntatis approbatio adiungi, sequique potest, tam scientiam simplici intelligenti, quam mediam, & visionis, de factoque eis omnibus adiungitur easque sequitur: ergo ex omnes approbationis scientiæ de facto sunt, nedum esse possunt. Maior statuta proximè fuit. Minor probatur. Nam diuinæ voluntatis beneplacitum, & approbatio, non minus de re facta, quam de faciendâ esse potest, de factoque in Deo est: atqui, quæ de faciendâ est, si contingentiâ faciendâ sunt, adiungitur scientiæ mediæ, illamque subsequitur, æque, æque scientiam simplici intelligenti subsequitur ipsique adiungitur, si faciendâ sunt naturalia, & necessaria, causisque suis non contingentiâ: quæ vero de factis complacentiâ beneplacitum, & approbatio diuinæ voluntatis est, scientiæ visionis adiungi, illamque subsequi potest, de factoque illi adiungitur, illamque subsequitur: ergo constant est minoris illius veritas.

10. Maior, quoad possibilitatem, est evidens: quoad de facto de faciendâ, est æque nota, neque à nostris Doctoribus negatur, imo ab illis cum sancto Thoma recitatur, & præcisè Theologis asseritur: quatenus vero de facto approbatio diuinæ voluntatis asseritur fide, & Patrum auctoritate, & certior adhuc, & firmior, ut ex dicendis in probatione postremæ partis minoris constabit: & quidem primam minoris partem, quæ ad scientiam mediam attinet, nobis vltro doctores nostri donant, donecque velint noli, debent. Siquidem non minus adiungitur, sequiturque per ipsos beneplacitum, & approbatio effectiua tum purificationis conditionis, tum honesti, & contingentis nostri consensus scientiam mediam de eius conditionata contingentis futuritione, est respectu huius efficax de se, & ab intrinseco non sit) quam approbatio, & beneplacitum efficax de effectu naturali, & suis causis necessario scientiam simplici intelligenti de illo sequatur, eique adiungatur, ut causa eius effectus naturalis ea scientia simplici intelligenti de facto sit.

11. Quoad postremam minoris eius partem, quæ de facto loquitur probatur. Est enim de fide ex Genes. 1. nam. 31. seu capitis sine, ubi rerum creatione peracta, summatimque toto illo cap. relata dicitur, *vidisque Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona*: quibus, ut verba ipsa absolute, absque interprete etiam, conueniunt generalis voluntatis Dei de factis cunctis coniectum vili complacentiâ, beneplacitum, & approbationem adiuncta, secutaque de facto eorum omnium visionem continetur: sicuti, & singulatim de vnoquoque eorum iam facto, ac viso similis voluntatis diuinæ complacentiâ, & approbatio post vniuersiusque absolutam executionem.

Christoph. de Orrego, de Deo Vno. Tomus I.

curtionem in superioribus capitis partibus referebatur confirmatur: quia ita, & hunc, & similes eius capitis textus interpretes, & Patres omnes commentantur, quod in adeo apertis locis, secus fieri non potuit. Probatur secundo ex locis, innumeris, quibus peccata absoluta, & peccatores ignorare Deus dicitur in scriptura: *mundi sunt oculi tui ne videant malum* Habacuc. 1. & Matth. 25. *Amen dico vobis nescio vos*. Quæ Patres, & interpretes omnes de scientia visionis quæ ex subsequuta, adiunctaque approbatione, & beneplacito Dei approbationis scientia sit interpretantur: quia alias verum habere non possunt.

12. Ex innumeris videndis, cum ad ea loca, tum apud Suarez, & Ruiz citatos vnum Augustinum produco 1. quæstion. in Exod. 33. *Noui te ex nomine quæst. 152. ubi sic: Numquid Deus plus aliquid scit, & aliquid minus? an secundum quod in Evangelio dicitur quibusdam non novi vos? secundum hanc sententiam, quæ Deus dicitur scire, quæ illi placent, nescire, quæ displicent, non quia ignorat ea, sed quia non approbat, & in Psalm. 100. ad illa verba: declinantem à me malignum non cognoscebam, ita scribit: quid est non cognoscebam? non cognoscebam, non laudabam: cognoscere enim in scripturis inuenimus aliquando pro eo, quod est placere nobis: & sane locutio hæc hominibus vtriusque, & frequentissima est: sic enim de aliquo, quod nobis displicet rogati an illud sciamus, respondere solemus, *sine me: nihil de eo scio, scireque nolo*. Nec audienda est Complutensium Recentiorum solutio, ita approbationis scientiam in scriptura, & Patribus, secus vero à scholasticis usurpatam, qui de sola scientia, quæ causa rerum sit eam usurpant: ostendi enim num. 8. in Scholasticorum intelligentiâ sic respondentes deceptionem passos. Nec præcisè Theologi, qui ex puris scripturæ, & Patrum locis ac sensibus, cum in Scholasticam methodum disposuerunt ab illorum sententiâ, & sensu declinasse, credendi prouident sunt.*

QVÆSTIO II.

De Diuinæ scientiæ propriis affectionibus, & proprietatibus.

V M de diuinæ scientiæ proprietatibus, seu propriis affectionibus inquirimus, proprietates reliquis prædicatis diuinis communes uti infinitatem physicam, improductibilitatem, æternitatem, immutabilitatem &c. à præsentis quæstionis examine relegamus: de eis siquidem omnibus pro cunctis diuinis prædicatis controuersi. 1. per disputationes plures singulatim à nobis, nec scire, & curte sed abunde disputatum est: quæ autem ex scientiæ Dei specialis, satilque contra immutabilitatis attributum captiosa suborta est difficultas, quæ proinde non importune quæstioni huic inseri possit, eadem controuersia dum de immutabilitatis diuinæ attributo ageremus perpena examinata, & complanata sic fuit, ut nullo alio examine egeat, ut quiescat: præsertim, cum controuers. hæc 2. doctrinam eandem præstius, & forte viuidius, alterius affinis difficultatis occasione repetere coacti simus. Duo ergo ad quæstionis præsentis examen vocanda. Primum diuinæ scientiæ indefectibilis, siue infallibilis veritas, & certitudo, quæ lineæ scientiæ affectio propria est.

Secundum de diuinæ scientiæ simplicitate, cum vero iudicio, quod compositiōnem, aut diuisionem sonat, concordia.
